

ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

Assignatura troncal de 6 crèdits

Ensenyament de Treball Social

Montserrat Soronellas Masdú

1. OBJECTIUS

Aquesta assignatura és una introducció a la definició dels conceptes fonamentals de l'Antropologia Social i Cultural, de manera que l'alumne de Treball Social els assimili i els incorpori al conjunt de coneixements que, des de diferents disciplines, se li van donant sobre el sistema social i cultural, al llarg dels tres anys d'estudis.

Al marge dels continguts que omplen el programa, també és objectiu de l'assignatura donar a l'estudiant una certa capacitat de relativització i de presa de distància respecte a la pròpia cultura entesa en aquest cas, sobre tot, com un sistema de valors i normes que ens identifica. És en aquest sentit que l'assignatura vol contribuir a la formació integral dels futurs treballadors socials.

2. METODOLOGIA

Aquest curs és de 6 crèdits, això equival a 60 hores de classe, 40 de les quals seran teòriques i 20 que seran pràctiques. A les classes teòriques la professora donarà els continguts necessaris per a bastir el tema, continguts que hauran de ser ampliat i relacionats amb les lectures obligatòries que s'aniran indicant al llarg del curs i que la professora dipositarà oportunament a la fotocopiadora del centre. Les sessions pràctiques seran dedicades bé a la discussió de les lectures, bé a la visualització i posterior comentari de vídeos. La finalitat de les pràctiques és doble: que l'estudiant participi de manera activa al llarg del desenvolupament del curs, i, en segon lloc, que aprengui a traslladar els conceptes teòrics a l'anàlisi de realitats socioculturals diverses.

3. AVALUACIÓ DEL CURS

L'avaluació dels continguts apresos al llarg del curs es farà en base als següents requeriments:

1. Una prova escrita que es realitzarà en el període d'exàmens corresponent i en la data fixada. En aquesta prova hi seran avaluats també els continguts que resultin de les sessions pràctiques realitzades amb les lectures o amb les pel·lícules visualitzades i discutides a classe .
2. Serà també criteri vàlid d'avaluació la participació activa en les discussions que, en base a les lectures o a d'altres activitats comunes, es duguin a terme a la classe i a les sessions pràctiques.

4. CONTINGUTS

Tema 1. Conceptes i informació prèvia. Què és l'Antropologia Social i Cultural?. Com i amb què treballa? Què pot aportar al Treball Social?

- Etnografia, Etnologia i Antropologia. Raça i cultura.
- Què és la cultura per l'antropologia? Fins on ens pot portar aquest concepte?
- El procés de transmissió de la cultura. Endoculturació, aculturació, assimilació i integració cultural.
- Les diferents formes de descobrir i entendre els "altres". L'etnocentrisme i el relativisme cultural.
- L'objecte de l'Antropologia i l'especificat del seu enfocament respecte a d'altres ciències socials.
- El mètode i les tècniques de l'antropologia. El mètode etnogràfic i la intervenció del Treball Social
- L'aportació de l'Antropologia al Treball social.

➤ **Lectures:**

HARRIS, M. (1999) "La naturaleza de la cultura". A: *Introducción a la antropología general*. Madrid. Alianza. Pàg. 165-182.

LLOBERA, J.R. (1999) "El camp i el mètode de l'Antropologia". A: *Manual d'Antropologia Social*. Barcelona. UOC. Pòrtic. Pàg. 10-43

LOMBARD, J. (1997) "Etnología, etnografía, antropología". A: *Introducción a la Etnología*. Madrid. Alianza. Pàg. 17-29

SCHEURMANN, E. (1983) *Los Papalagi*. Barcelona Pastanaga,

➤ **Pel·lícula:**

El último de su tribu

Tema 2. La reflexió antropològica. D'on ve i cap on va?

- El naixement de la reflexió antropològica.
- La constitució de l'Antropologia com a ciència: l'evolucionisme social.
- L'antropologia acadèmica. Determinismes, possibilismes i relativismes.
- L'Antropologia aquí i ara. Urbanització, marginació i postmodernitat.

➤ **Lectures**

LOMBARD, J. (1997) "Panorama actual y problemas de la etnología". A: *Introducción a la Etnología*. Madrid. Alianza. Pàg. 31-67

ROMANÍ, O. (1999) "Una historia personal: ¿Quién escribe esto?". A: *Las drogas. Sueños y razones*. Barcelona Ariel.

Tema 3. L'economia com a eina per a la comprensió de les societats.

- El sistema econòmic com a base organitzativa. Tothom té economia? Què és un sistema econòmic?
- La producció: els factors i les relacions de producció. Què produeixen i com organitzen la producció de béns i serveis les diferents societats? Com repercuteix el sistema productiu en l'estructura social?
- Formes de distribució i consum de la producció. Com arriben fins als grups socials els béns i serveis produïts? Les alternatives al sistema de mercat.
- Hi ha economies més racionals que altres? Reflexió sobre la universalitat de la racionalitat econòmica.

➤ **Lectures**

HARRIS, M. (1996) “Las relaciones de producción”. A: *Introducción a la Antropología General*. Madrid. Alianza. Pàg. 309-335.

HARRIS, M. (1982) “La madre vaca”. A: *Vacas, cerdos, guerras y brujas*. Madrid. Alianza. Pàg. 15-36.

➤ **Pel·lícula**

Los Santos Inocentes.

Tema 4. Sistemes organitzatius: parentiu i cultura

- Àmbit i límits del parentiu. Per què l'Antropologia s'ocupa del parentiu? De com les societats construeixen el llenguatge del parentiu.
- Els diferents sistemes de reclutament dels parents: la filiació.
- Pares, fills, ascendents i descendents: com s'agrupen? Els grups de filiació: llinatges, clans i parenteles.
- Els parents afins. Per què i com es produeixen les unions matrimonials?
- Què és una família? Totes les societats en tenen? A què responen les diferències de les estructures familiars?
- Les noves formes familiars. Reestructuració familiar o desestructuració familiar?

➤ **Lectures**

SEGALÉN, M (1992) “Parentescos y parentelas”. A: *Antropología histórica de la familia*. Madrid. Taurus. Pàg. 55-78.

➤ **Pel·lícula**

Como agua para chocolate

Tema 5.- La política i l'organització de les societats

- Què és això de la política. Organització social, ordre social, poder i autoritat.
- Cultura, norma, consuetud i llei. La diferència i l'alteritat com a forma de control de la desviació.
- Com ens organitzem les societats? Panoràmica transcultural dels diferents models d'organització social: banda, tribu, cabdillatge i estat.
- La construcció de la diferència social: l'edat i el gènere com a formes de construcció de desigualtat.
- L'estratificació social: rangs, estaments i classes socials.

➤ **Lectures:**

KRADER, L. ROSSI, I. (1982) "Las funciones políticas en las sociedades con y sin estado". A: *Antropología política*. Barcelona. Anagrama. Pàg. 7-65.

SAN ROMAN, T. "El poder y la ley". A: *Vecinos gitanos*. Madrid. Akal. Pàg. 182-252.

➤ **Pel·lícula**

Rapa-Nui

TEMA 6. Les ideologies i la construcció de la realitat que ens envolta

- Organització religiosa i societat. Mite, simbolisme i ritual.
- El concepte d'ideologia.
- La construcció social de la realitat. Les realitats són aparences?
- La malaltia com a metàfora de la realitat social.

➤ **Lectures**

PRAT, J. (1984) "Mite i societat". A: *La mitologia i la seva interpretació*. Barcelona. La llar del llibre. Pàg. 137-180.

GEERTZ, C. (1989) "La ideología como sistema cultural". A: *La interpretación de las culturas*. Barcelona. Gedisa. Pàg. 171-202.

➤ **Pel·lícula:**

Baraka

5. BIBLIOGRAFIA GENERAL

a. Obres temàtiques:

- BALANDIER, Georges.(1976).*Antropología política*. Barcelona. Península
- BOHANAN, Paul; GLAZER, Mark.(1992) *Antropología. Lecturas* Madrid. Mc Graw-Hill
- COMAS D'ARGEMIR, D. (1998) *Antropología económica*. Barcelona. Ariel
- DIAMOND, S. i BELASCO, B.(1982) *De la cultura primitiva a la cultura moderna*. Barcelona. Anagrama
- FEIXA, C. (1998) *De jóvenes, bandas y tribus*. Barcelona. Anagrama
- GEERTZ, C.(1987) *La interpretación de las culturas*. Barcelona. Gedisa.
- HARRIS, M.(1981) *El desarrollo de la teoría antropológica*. Madrid. Siglo XXI.
- KAHN, J.S. (ed.).(1975) *El concepto de cultura. Textos fundamentales*. Barcelona. Anagrama.
- LEVI-STRAUSS, C.(1968) *Antropología Estructural*. Buenos Aires. Eudeba.
- LLOBERA, J.R. (ed.).(1976) *La Antropología como ciencia*. Barcelona. Anagrama.
- LLOBERA, J.R. (1990) *La identidad de la antropología*. Barcelona. Anagrama.
- LUQUE, E. (1996) *Antropología política. Ensayos críticos*. Barcelona. Ariel Antropología
- MARTINEZ VEIGA, U. (1990) *Antropología econòmica*. Barcelona. Icària
- MERCIER, P.(1976) *Historia de la Antropología*. Barcelona. Península
- MORENO, I.(1979) *Cultura y modos de producción*. Madrid. Nuestra cultura
- ROCA i GIRONA, J.(1998) *Antropología industrial*. Barcelona. Ariel
- ROMANÍ, O. (1999) *Las Drogas. Sueños y razones*. Barcelona. Ariel
- SEGALEN, M. (1997) *Antropología histórica de la familia*. Barcelona. Taurus Universit ria
- SAN MARTIN, J. (1992) *La antropología: ciencia humana, ciencia crítica*. Barcelona. Montesinos
- WINCH, P. (1994) *Comprender una sociedad primitiva*. Barcelona. Paidós

b. Manuals i obres de perspectiva global:

- DICCIONARIO DE ETNOLOGÍA Y ANTROPOLOGIA. (1996) Madrid. Akal
- EMBER, C.R. i EMBER, M. (1997) *Antropología cultural*. Madrid. Prentice Hall
- FRIGOL , J. i altres, (1983) *Antropologia d'avui*. Barcelona. Teide
- HARRIS, M.(1990) *Introducción a la Antropología Cultural*. Madrid. Alianza
- KOTTAK, Conrad Ph. (1994) *Antropología. Una exploración de la diversidad humana*. Madrid. McGraw Hill
- KOTAKK Conrad P. (1997) *Antropología cultural. Espejo para la humanidad*. Madrid. McGraw Hill
- LABURTHE-TOLRA I WARNIER, J.P. *Etnología y Antropología*. Madrid. Akal
- LOMBARD, J.(1997) *Introducción a la Etnología*. Madrid. Alianza Universidad
- PRAT, J. i altres (eds.).(1991) *Antropología de los pueblos de España*. Madrid. Nuestra Cultura.
- PRAT, J. i MARTINEZ, A. (1996) *Ensayos de Antropología Cultural*. Barcelona. Ariel Antropología